

שפתינו גם כן נחיי מעשה גבי מוגנת, ומודיעו פוטרים חכמים במשנתנו
1 את המגף, ובvier רבי יוחנן לעיל שטעם הוא בין שאין חכמים על
2 לאו שאין בו מעשה. מתרצת הגמורה: אמר רבא, שאני – שונת הוא
3 המגף, הואיל וישנו בלב – עיקר חטא תלי בכוונו ורועל בו,
4 שיירע למי הוא מגוף, ולכן אין לאו זה נחשב כלאו שיש בו מעשה,
5 אבל בעלמא – במקומות אחרים, עיקמת שפתינו תהי מיעשת, וכן
6 כפיפת קומתו נחשבת מעשה, חביב.

7 ממשיכה הגמורה ומוקשה: מתיב רבוי זירא, שנינו בבריתא, יצאו
8 עדים וומטען מכל העברות שהחכמים עליהם קרבן, לפי שאין בו
9 מעשה, וקשה, אםאי הם נחכמים כמו שלא עשו מעשה, והא לשון
10 של פ' בתיב בחן, שנאמר ונבאים ט' על פי שני עדים ונוריך ט' מושב
11 דרב' ואמ' עיקמת שפתינו נחשבת מעשה, אף כאן הרי וזה מעשה.
12 מתרצת הגמורה: אמר רבא, שאני עזים וומטען, הואיל וישנו
13 בראייה – שעודותם היה על מה שראו בעיניהם, וראיה אין בה
14 מעשה.

15 שנינו במסנה בכל חיבי כרת וקורבן, האוכל חלב, הגמורא מבירתה
16 כמה חיבור קרבן שייכים בחלב שאסורה התורה: הננו רבנן, נאמר
17 בפסוק (קראי זכו) 'בל חלב שור וכשב ועוי לא האבלו', ופריט הפסוק
18 שלשה מינים אלו, כדי ליריב על כל אחת אהמת, שאם אכל חלב
19 של שור, במשוער, חיב שולש מליקות, דרבוי רבוי ישמעאל. וחכמים
20 אומרים, אף האוכל את שלשות אין חיב אלא אחת.

21 מכרתת הגמורה: נימא בהא קמפלין – שמא נארה שבדרכו והתליה
22 מחלוקתם, דרבוי ישמעאל סבר, לזכין על לאו שבבלות, כלומר
23 בסכללה התורה מושר בלאו אחד, לוקים על כל כל אחד ואחד,
24 ובפנין סבר, אין לךין על לאו שבבלות, וכן שלשה מיני חלב
25 אלנו נכללו בלאו אחד, אין חיב אלא אחת.

26 רוחה זאת והמורא, ומבראת באופן אחר את מחלוקתם: לעילם סבר
27 רבוי ישמעאל שאין לךין על לאו שבבלות, ולאני הכא – שונת
28 הדבר לגבי אישור חלב, רמייתרי ליה קראי – שיש יתרור בלשון
29 הפסוק, שאם כוונת התורה לחויב מליקות לאחף באכילה חלב של
30 מינים שונים, נבתוב קרא רק 'בל לא האבלו', והיינו לומדים
31 מכך אישור אכילת חלב בהמות אלה, ואילו לשון 'שור וכשב ועוי'
32 למלה לי – לשם נכתבו, שמע מינה לחילך – יש למדור מוך שבא
33 הפסוק ללמד מהם לאוין מוחלקים, והווער על שלשות לוכה שלש.
34 ממשיכה הגמורה ומבראות: ואילו רבנן סוברים שאין הפסוק מיותר,
35 דאי לא בתיב 'שור וכשב ועוי, והוא אמיגא – הינו סוברים דאמילו
36 חלב היה במשמע – בכלל משמעו האיסור, להבי – לנן בתיב 'שור
37 וכשב ועוי, למטרא – למדור אכילת חלב שור וכשב ועוי הוא
38 דאסור, אבל חלב דחיה, שרי – מותר.

39 תמהה הגמורה: שפיר קאמרי ליה – טענה טוביה השיבו לו חכמים,
40 שהוא למד שיש דילוק מליקות בניותם.
41 מיותר למד שיש דילוק מליקות בניותם.
42 מבירתה הגמורה את מחלוקתם באופן אחר: אלא, הינו טעם ואידי
43 ישמעאל, דרב' בר, אם בן שבאה התורה להתרח חלב חיה, נבתוב
44 מכם את השלishi, ומרוע החיצרכה התורה לכתוב את שלשות.
45 מבראות נצרך לטעות חלב חיה, והיינו יודעים שרך מהמות בכל איסור
46 האחרים, אם רצחה למדור את דין השור מטבח ועוי, הרי אית ליהן
47 פירבא – יש עליהם קושיא, מה לבש ועוי, שבעו נתרפה אצל
48 תפתק, שניין להבאי מוחם קרבן פטח, שנאמר (שמות כב) 'מן הקבשים
49 ואמן העזים תקחו, ואילו שור אינו קרב לפטח. ואם תאמר שלא
50 נבתוב פטח, ויליף – נלמד בגירעה שהוא 'שור' ומה שנאמר
51 להזון פירבא, מה לשור ועוי, שבעו נתרפה אצל עבורות בוכבים,
52 ושיחור שוחט באכילה כובכים מ biome, וציבור שוחט או מוביים שור,
53 שנאמר (כנדר ט' יט) 'ואם נפש אחות החתא בשגגה והקריבה צו בת שונתה
54 לתלטאת', ולא ניתן ללמדו מעו את דין הקטרת אימורים בשור
55 ובשב.
56 הגמורא מבירתה עתה מודיעו לא די בפרק שתכתחב תורה שני מינים,
57 ונלמד מهما את השלishi. שואלת הגמורה: בין לובי חלב ובין לגבי
58 אימורים, אמןן חד לא יליפין – אי אפשר למדור דין אלו
59 מאחר זהם – משור, בשור עז, וככמו שהtabera, אך עדין קשחה,
60 נבתוב תפתי ויליף חרוא מתרגי – תכתחב תורה רק שניים, ונלמדר
61 מכם את השלishi, ומרוע החיצרכה התורה לכתוב את שלשות.
62 מבראות הגמורה: כי דין נילוף – איזה מהם נתין למדור מהשנים
63 האחרים, אם רצחה למדור את דין השור מטבח ועוי, הרי אית ליהן
64 פירבא – יש עליהם קושיא, מה לבש ועוי, שבעו נתרפה אצל
65 תפתק, שניין להבאי מוחם קרבן פטח, שנאמר (שמות כב) 'מן הקבשים
66 ואמן העזים תקחו, ואילו שור אינו קרב לפטח. ואם תאמר שלא
67 נבתוב פטח, ויליף – נלמד בגירעה שהוא 'שור' ומה שנאמר
68 בהר פיטי (שמות ט יט), לא תגע בו יד כי סקל יסקל או רעה יירה אם
69 בהר מה אים איש לא דיהה, ומה גבי בני, אין הכוונה רק לכיאן ובקר,
70 אלא היה ועופ ביזיא רבנן – דין שהוא רשותם, שאסורים לגעת בהר
71 סיini, אף גבי אכילה של חלב, שנכתב לשון 'שור' אין זה
72 בדורוקא, אלא אף היה ועופ ביזיא רבנן. לרבי בתיב רחמנא – לנן
73 כתבה התורה 'שור וכשב ועוי, למטרא דתני דאסור – למדור שרך
74 חלב של מינים אלו אסור באכילה, אבל חלב של היה ועופ, שרי –
75 מותר.

נירן לומדים וה莫ה, ולכן סוברים חכמים שהוצרכה התורה לכתוב 1
 'שור כבב וועז' ואין זו מיותר להילך מליקות. 2
 המזהה הגמור אף לפ' ביאור זה: **שפיר קראמר** ³ ליה - טעה טובת 3
 השיבו לו חכמים, ומודיעו סובר רבי ישמעאל שהפסק מיותר. 4
מבארת הגמורא: אלא, לעולם טעם ⁵ ורבוי יישבעאל בראמברין 5
מעיקרה - כפי שאמרנו בתחליה, דאם בן שאין באכילת חלב אלא 6
 זיזוב מליקות אחת, נגזרות - היה להורה לכתוב 'בל חלב, ולשתחזק' 7
 ולא לכתוב 'שור וכשב וועז'. ומאי אמרת ⁸ דהא - מה שכתב הפסוק 'שור וכשב וועז' היינו ⁹ למשרי - 9
 לזרת **בל** ¹⁰ חייה, אין זו קושיא, דהא כי כתיב **קרא** בענייניא ¹¹
דקדושים - שהטעם **בל** כתוב הפסוק 'שור וכשב וועז' ומה הקשו על סבראו זה ¹²
 (יירא ז כה) כי בבל חלב מן הבהמה אשר יקרויב ממנה אשה לה' ¹³
ונרכחה הפש האכלת מעמידה, ורק למד מענייניא ¹⁴ - ויש ללמד את ¹⁵
פרטיה האיסור של אכילת חלב מאורתו ענין שבו הוא נאמר, וכיון שאין ¹⁶
בקדרים מין היה אל רך בבומה, הינו ידוים שהאיסור של אכילת ¹⁷
חלב הוא רך בבומה, ולא בחיה, ואם כן תיבות 'שור כשב וועז' ¹⁸
מיותרות, למד שחכימים מליקות על כל אחד ואחד. ¹⁹
תמונה הגמורא: מבל' - משמע מביאור זה, דרבנן סברוי, דלא יפלפני ²⁰
 [-שאין לומדים] רק למד מענייניא, ولكن הינו יכולם לטבור ²¹
שהפסוק שאסור חלב עוסק גם בחלב חיה, והרי לימוד זה של דבר ²²
הולד מענייניו הוא אחד משלש עשרה מידות שהتورה נדרשת בהן, ²³
ואין מייחולק עליהם. ²⁴
מותרצת הגמורא: לא - אין הדבר בן, אלא דבולי עלאמָא - בין רבי ²⁵
 ישמעאל בגין חכמים סוברים דילפִין - שבדרכו כליל יש למלודו דבר ²⁶
הולד מענייניא, והכא, בהא פלייניעי - וכאן נחלהו בגיןין זה, שהרי ²⁷
הפסוק העוסק בקדושים המוחיב ברא. שנאמר (יירא ז כה) ²⁸
 כי בבל חלב מן הבהמה אשר יקרויב ממנה אשה לה' ²⁹
הפש האכלת מעמידה, ואילו בפסקו העוסק באיסור עצמו ענין לא תאכל' ³⁰ שם ז
 דבר אל בגין ישראאל רבוי יישמעאל רב, בשארהו התורה ³¹
 וב, ולא הזוכר בו חיב ברה, לרידין לאו מלוא - ניתן למד במה ³²
מודור ממה שכתבה התורה בענין אותו איסור, בגין מלוא ובין מלוא ³³
הברת - בין מה מקומות שכתבה בו התורה את איסור הדילאי ובין ³⁴
מקומות שכתבה בו התורה את עונש הכרות, ולכן אף שענין הקרים ³⁵
מוחור לגבי הכרת ולא לגבי הלאו, יש ללמדו ממנו שرك במני הרואי ³⁶
לקרבן נאמר איסור חלב, והינו בבחמות ולא בחיות, וכן הפסוק ³⁷
'שור וכשב וועז' מיותר כדי למד שחכימים מליקות על כל אחד ואחד. ³⁸
(בל **בל** **שור וכשב וועז** ³⁹ מלוא רוחקת עולם לדורותיכם **בל** ⁴⁰
מושבותיכם ⁴¹ כל חלב שור וכשב וועז מלוא רוחקת עולם דקדושים, ⁴²
ובקדושים לא ⁴³ אוית בהזון חייה, אף **בל** **בל** **שור וכשב וועז** ⁴⁴ להילך הו ⁴⁵
דהא לא תהייב על כל אחת ואחת, יפלפני לאו דבל חלב ⁴⁶ לאו דבל חלב ⁴⁷ לאו דבל חלב ⁴⁸ לאו דבל חלב ⁴⁹ לאו דבל חלב ⁵⁰ לאו דבל חלב ⁵¹ לאו דבל חלב ⁵² לאו דבל חלב ⁵³ לאו דבל חלב ⁵⁴ לאו דבל חלב ⁵⁵ לאו דבל חלב ⁵⁶ לאו דבל חלב ⁵⁷ לאו דבל חלב ⁵⁸ לאו דבל חלב ⁵⁹ לאו דבל חלב ⁶⁰ לאו דבל חלב ⁶¹ לאו דבל חלב ⁶² לאו דבל חלב ⁶³ לאו דבל חלב ⁶⁴ לאו דבל חלב ⁶⁵ לאו דבל חלב ⁶⁶ לאו דבל חלב ⁶⁷ לאו דבל חלב ⁶⁸ לאו דבל חלב ⁶⁹ לאו דבל חלב ⁷⁰ לאו דבל חלב ⁷¹ לאו דבל חלב ⁷² לאו דבל חלב ⁷³ לאו דבל חלב ⁷⁴ לאו דבל חלב ⁷⁵ לאו דבל חלב ⁷⁶ לאו דבל חלב ⁷⁷ לאו דבל חלב ⁷⁸ לאו דבל חלב ⁷⁹ לאו דבל חלב ⁸⁰ לאו דבל חלב ⁸¹ לאו דבל חלב ⁸² לאו דבל חלב ⁸³ לאו דבל חלב ⁸⁴ לאו דבל חלב ⁸⁵ לאו דבל חלב ⁸⁶ לאו דבל חלב ⁸⁷ לאו דבל חלב ⁸⁸ לאו דבל חלב ⁸⁹ לאו דבל חלב ⁹⁰ לאו דבל חלב ⁹¹ לאו דבל חלב ⁹² לאו דבל חלב ⁹³ לאו דבל חלב ⁹⁴ לאו דבל חלב ⁹⁵ לאו דבל חלב ⁹⁶ לאו דבל חלב ⁹⁷ לאו דבל חלב ⁹⁸ לאו דבל חלב ⁹⁹ לאו דבל חלב ¹⁰⁰ לאו דבל חלב ¹⁰¹ לאו דבל חלב ¹⁰² לאו דבל חלב ¹⁰³ לאו דבל חלב ¹⁰⁴ לאו דבל חלב ¹⁰⁵ לאו דבל חלב ¹⁰⁶ לאו דבל חלב ¹⁰⁷ לאו דבל חלב ¹⁰⁸ לאו דבל חלב ¹⁰⁹ לאו דבל חלב ¹¹⁰ לאו דבל חלב ¹¹¹ לאו דבל חלב ¹¹² לאו דבל חלב ¹¹³ לאו דבל חלב ¹¹⁴ לאו דבל חלב ¹¹⁵ לאו דבל חלב ¹¹⁶ לאו דבל חלב

המשר מעמוד קנב

¹¹ משום קדש ושתיים משום אכילת חלב, בין שרבי יהודה סובר
¹² שבאכילת חלב של קדר יש איסור בפני עצמו של אכילת חלב,
¹³ ונמצאו שני השמות הם משום חלב, ובאמת לא החשיבה הברייתא
¹⁴ את החזיב שהוא משום אכילת קדר.
¹⁵ הגמרא דוחה ביאור זה: מתייכבו עלה במערבא – לענו בארץ ישראל
¹⁶ על ביאור זה, ונזקמה – והרי לבארה היה אפשר להעמיד את
¹⁷ הבריתא גנוז שאכל חלב דשר ובשר וע' כלומר של שנים מתוך
¹⁸ שלשה מיניהם אלה, ולומר שבריתא זו כרבי ישמעאל היא, ראמ"ר
¹⁹ לעיל שאוכל שלשה מיני חלב, לוקה שלש, וממילא בשאכל שני
²⁰ מינים לוקה שתים,

¹ אחת משות נותר, וחטא את אחת משות חלב.
² המשיך רמי בר חמא והקשה: אמר ליה לרבי חסדא, אם בן, ניחייב
³ גני מושום קזרץ – יש לחיבו גם באשם מעילות, שהרי בשר גנו
⁴ הוא בשר קדר, שהאוכלו חייב אשם.
⁵ הגמara מביאה ביאור אחר לבריתא: אלא אמר רב שששת, באמת
⁶ שני שמות' המוזכרים בבריתא, שניהם מחמת איסור חלב, ובגון
⁷ לאכל חלב דתקדש, והבריתא כרבי יהונתן היא, דעתנא, לאכל חלב
⁸ גבלת, או שאכל חלב מוקדשין – של קרבנות, פיב שיטים, אחד
⁹ משום אכילת חלב ואחד משום אכילת גבילה או משום אכילתבשר
¹⁰ קדר, רב יhornה אומר, אם אכל חלב מוקדשין לזכה שלש, אחת

תמהה הגמורא: **אלא** לפי דבריך, שטומו של רבינו יהודה הוא כיון שהוא לומד מענינה של הפרשה העוסקת בקדושים ש愧 איסור זה של אכילת החלב נאמר גם לגבי קדושים, מפָלֵל – משמע מcker, דרכְפָנִין – החולקים על רבינו יהודה **סַבִּרִי דָלָא** **לִיפְנֵין דָכֶר הַלְמֵד מַעֲנִין**, כלווה, שאף אם כתבה הتورה איסור לא תעשה בתוך פרשה מסוימת, אין לומוד מענינה של אותה פרשה שהלאו עוסק באופן זה, והורי הכלל של דבר הלמוד מענינו' הוא אחד משלש עשרה מנותות שתורה נדרשת בה, ואין מי שחולק בזה.

מתרצת הגמורא: **לא** – אין חכמים חולקים על כלל זה, אלא **דְכֹוָל**, **אלמא** – לדברי הכל, בכל התורה **[ילפְנֵין]** **דָכֶר הַלְמֵד מַעֲנִין**, וכזאת, **בְּהָא קְמִינְלֵי** – בדבר זה נחalker, רבינו יהודה סבר, למידני לאו **מַלְאָו**, **וְלֹא מְבָרָת**, כלומר, אמנם הללו הנאמר בפסוק והעל אכילת חלב לא נאמר לגבי קדושים, אך כיון שעונש ברית על האוכל חלב נאמר באורה פרשה לגבי קדושים, כמו שהובא לעיל, יש לומוד מcker גם על הלאו, שאף הוא עוסק ובאותן חלב של קדושים, ואילו **רְבָנֵן סַבִּרִי, לֹא מַלְאָו לִפְנֵין** – יש לומוד את הדבר מענינו', אם בלאו עצמו כתוב כן, אך **לֹא מְבָרָת לֹא לִפְנֵין** – אין לומדים את האופן שבו עוסק הלאו, מהו אופן שבנו עונש הכרת, וכיוון שלגביו הלאו של כל הלב **שׂוֹר** אין אריה שהוא שוקץ עטוק בקדושים. **אלא לרבי יהודה כל חלב** שהוא עוסק דוקא בחולין ולו באקדושים. **אלא תאכלו למא'** **תְּקִישָׁא**.

הגמורא מביאה ברייתא נוטפת בענין מחולקת חכמים ורבינו יהודה:

תְּנִינָא בברייתא, נאמר בפסוק **וְקָרָא גָּזֶבֶל חָלֵב וְכֶל דֶם לֹא תָאכֵל**, הוקשו בכר חלב ודם והזה, כדי לדריש, מה על אכילת חלב לוקה שיטים, בטעם שיבואר להלן, אף על אכילת דם לוקה שיטים, דברי רבי יהודה. **וְתְּכִלִים אָמָרִים**, אין בו – בגדון **אלא אַוְתָרָה אַחֲתָה**. מקשה הגמורא על דעת רבינו יהודה: מדויע יש צורך בהיקש כדי ללמד שולקה על דם שיטים, והרי אף אם היהה הتورה בותכת כל איסור שלפני עצמו הינו יודעים שעל אכילת דם לוקה שיטים, **רְמָא שְׁנָא** – בימה שונה דין של חלב, לרוקה שיטים אף **בְּלָא תְּקִישָׁא** – לא לאל למידה מוקדמת לעוף ולבחטה.

הגמורא משווה את הגיסיא בדברי רבינו יהודה: **אלא אַמְּמָא** – אלא תאכלו, מדברת המורה קר את דברי רבי יהודה, מה – כשם שעל אכילת חלב לוקה שילש, אף על אכילת דם לוקה שילש, והחויב השלישי בדם הוא לא תאכלו.

תמהה הגמורא אף על לימוד זה; **וְמַא שְׁנָא חָלֵב דְלֹקֶה שְׁלֵש**, משום דבית ביה **חָלֵין תְּקִיָּר לֹא** – שנאמרו שניים שבדם דין כן, שילקה שלש, שהרוי נאמרו בו שני הלאוין נמי – גם בדים הדין כן, שילקה שלש, שהרוי נאמרו בו שני הלאוין שוחובאו לעיל, וכן יש בו לאו נוטש של וורות, אם הוא דם של קדש, ומודיעו יש צורך בהיקש של דם להחלב כדי לדעת שעל אכילת דם קדרש לוקה שלש.

מתרצת הגמורא: **אַצְטָרִיךְ** – יש צורך בהיקש כדי ללמדנו זאת, כי לולי היקש זה, **סְלָקָא דְעַתְקָה אַמְּמָא** – היה עולה בדרתק לomo, הוזיא **וְאַתְּמַעַטְתִּים דָם מַטּוֹמָא**, טעמא האוכל מברש הקרבן שהוא ענוש ברת, ואינו דומה לטמא האוכל מברש הקרבן שהוא ענוש ברת, **וְתְּמַעַטְתִּים גַם מַוּתָּא**, שלא יהא בו חטא של זר האוכל קדרש, **קָא מַשְׁמַעַן לֹן הַקִּישָׁא** – השמיינו הכתוב בכר שוחוק דם להחלב, שאף בדים יש איסור וורות, ולכך לוקה שלש.

הגמורא מבורת עתה את דעת חכמים, שאין באכילת דם אלא לאו אחד. שואלת הגמורא: **וְאַלְא לְדעת רְבָנֵן, תְּקִישָׁא לְמַא אַתָּא**,

(אלמא) **[אַלְא אַמְּמָא]** לא אוקמה – ומדובר באמות לא העמדנו ברייתא וברבינו ישמעאל, הרי והכוון **דָאָמַר רְבִי תְּנִינָא, מַוְדָה חַיָּה** רבי ישמעאל לענן קרבן, שאף אם אבל שלשה שיעורי כויה של הלב משלשה מני בהמות, **אַיְנוּ חַיָּב אַלְא חַטָּאת אַחֲתָה**, והרי הבריתא עוסקת בחוב קרבן, **הַשְׁתָא נִמְיָר בָּרְבִי וְהַדָּה לֹא מַתְּזַקְמָא** – ועתה מטעם זה, כרבינו יהודה גם nun אי אפשר להעמיד את הבריתא, **דָקָא אָמַר רְבִי אַלְיֻוָר, מַוְדָה דִיחָה לְעַנְנִין קְרָבֵן**, שאם אבל חלב מוקדש אין מכיא **אַלְא חַטָּאת אַחֲתָה**.

הגמורא מבארת את הבריתא באופן אחר: **אַלְא אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מְשֻׁומָה בָּרְתָא תְּאַוְתָנִי, הַכָּא בָמְאִי עַסְקִין** – באיה אונן עסקת הבריתא, שאם אבל כמה כויה שלם משתוי בהעלם אחד חד חיבר שניים, **כִּנְזָן שָׁאַבְלָן בְּשַׁנְיָו תְּמַחוֹזֵין** – בשני מני מוכלים, כגון בישול וצליה, וברייתא זו **אַלְבָא** – בשיטתו **דָרְבִי יְהֹשָׁעֵה** היא, **דָאָמַר, הַמְּחוֹזֵין מְחַלְקִים** – אף האוכל איסור אחד בהעלם אחד, אם אבל בשני מני בישול, חייב שניהם.

הגמורא עברת לדין בבריתא שהובאה לעיל (**ע"א**), לגבי האוכל חלב נבליה או מוקדשין: **וּפְאָ, אַבְלָ חָלֵב גְּבָרָה, לֹזְקָה שְׁתִים, מְשֻׁומָה אִיסּוּרָנִי וְמְשֻׁומָה אִיסּוּרָנִי** – גברן, לזקה שתים, מושום אכילת קדרש, ומושום אכילת חלב. **רְבִי יְהֹוָדָה אָמַר, הַוְּלָמָר חָלֵב מַזְקְשִׁין לֹזְקָה שְׁלֵש**, מושום איסור אכילת חלב, ומושום איסור אכילת חלב, של קדרשים.

הגמורא מבארת את טעם של בי יהודה וחכמים. מבורתה הגמורא: **אָמַר לְהָרְבִי שְׁיָבִי לְרָבָא, בְּשַׁלְמָא** – מובן הטעם לרבי יהודה, שלוקה שלש, בין דתניינו דרבנן מוקדשין – נאמר בו זה שלשה פסוקים: לא, לגבי קדרשים, מושום אכילת קדרש, ומושום אכילת חלב. **חַקְתָּעַלְמָס בְּלָדְרִיכְם בְּכָל מְשֻׁבְּכִים בְּלָלְחָלֵב וּבְכֶל דָמֶן תְּהִלָּה**, בין של קדרשים ובין של חולין, שנאמר (**שְׁמָנָה**) **בְּלָלְחָלֵב שָׂוֹר וּבְשָׂבָב וְעַזְוָה לְאַתָּא** – **תְּאַבָּלָו**. ג. לגבי אכילת קדרשים, שנאמר (**שְׁמָנָה**) **יְכַל וְלֹא יְאַבֵּל קְרָשָׁ, קָא תְּלָהָא לְאַיִזְנָה** – הרוי אלו שלשה לאוין, ולכן לוקה שלש מליקות. **אַלְא לְרָבָנֵן מַאֲתִיעָמָא** – מה טעם שלוקה ורק שניהם.

מבארת המורה: **קְבָבְרִי רְבָנָן, שְׁלָאו דְחַזְקָת עַזְוָלָם** – נאמר רק בקדושים, ולא **דְחַלְבָ שׂוֹר** – נאמר רק בחולין, ולא בקדושים, נאמרא שולקן חלב שור איסור אכילת חלב. **אַיְנוּ לְזָקָה אֶלְא מַשְׁמַעַת** – לא מושום חזקה עולם ומושום זבל אור לא יאכל קדרש. **הַגּוֹרָא מַבָּרָת מְדוּעָה לְדעת חַמְמִים וְצִירְבִּי** – והוירכו שני לקדרשים ואחד לחולין. אומרת הגמורא: **וְצִירְבִּי** – הירכו אלו שלשה לאוין, ולכך לאוין – הרוי אלו שלשה לאוין, ולכך לאוין – מה טעם שלוקה ורק שניהם. **בְּתַבְקָה תְּהִלָּה אֶלְא תְּקִישָׁא** – מברקנא איסור אכילת חלב רק הפוקדים, בחולין ובקדושים, **דְאַי בְּתַבְקָה תְּהִלָּה אֶלְא תְּקִישָׁא** – מברקנא איסור אכילת חלב רק בקדושים, הירוה אמריא – והינו סבורים למור, דקדושים הוא רחמן – דוקא בקדושים, מהמתה חמורתן, אמרה הتورה **דְאַסְוָר חָלֵב**, אבל חולין, **אַרְמָא לֹא** – שמא נאמר שולקן חלב היריה – **לְאַנְמַנְתָּע בְּתַבְקָה בְּלָלְחָלֵב שׂוֹר**, למד שאכילת חלב חולין אסור. **וְאַי בְּתַבְקָה תְּהִלָּה אֶלְא תְּקִישָׁא** – לא אכילת חלב של קדרשים, רחמן דקדושים הוא רחמן – לא תיריה הتورה שום חלב של במתה חולין, **אַבְלָא בְּלָלְחָלֵב מַזְקְשִׁין, דְהַוְתָר מְבָלְלָה**, שהרוי אף האלהיה מכונה חולין, **אַבְלָא בְּלָלְחָלֵב מַזְקְשִׁין, דְהַוְתָר מְבָלְלָה**, שהרוי אף האלהיה מוכונה חולין, לבוגי הקרבנות, שהרוי בכבשים היא בכל חלב המוקטר על המזבח, ומכל מקום הтирיה הتورה את האליה אצל שור וועז, ולא הצריכה להקטרים, הירוה **אַמְּנִיא, מַדְחַזְפָּר בְּשָׁרִין, אִישְׁתָּרִי נִמְיָר חַלְפָּן** – מברק שוחתר בשקרבן, והיריה היריה היריה לאסור בכבשים שבקרבן, **צִירְבִּי** – לבוגי היריה לאסור בכבשים היריה לאסור בכבשים במתה, מושום חלב שור, לא אסור חלב חולין, לא הינו לומדים ממשם אכילת חלב של קדרשים, רחמן דקדושים הוא רחמן – רחמן דאסור, מושום דלאו הותר מבל – לא תיריה הטורה שום חלב של במתה חולין, **אַבְלָא בְּלָלְחָלֵב מַזְקְשִׁין, דְהַוְתָר מְבָלְלָה**, שהרוי אף האלהיה מכונה חולין, לבוגי הקרבנות, שהרוי בכבשים היא בכל חלב המוקטר על המזבח, ומכל מקום היריה הטורה את האליה אצל שור וועז, ולא הצריכה להקטרים, הירוה **אַמְּנִיא, מַדְחַזְפָּר בְּשָׁרִין, אִישְׁתָּרִי נִמְיָר חַלְפָּן** – מברק שוחתר בשקרבן, והיריה היריה היריה לאסור בכבשים שבקרבן, ממשיכה הגמורא ומברארת: **וְרְבִי יְהֹוָדָה סַבִּרִי, בְּלָלְחָלֵב שׂוֹר, בְּעַיְינִיא דְקָרְדִּים בְּתִיב** – אף מה שנאמר בטורה הפסוק **בְּלָלְחָלֵב שׂוֹר, בְּעַיְינִיא דְקָרְדִּים בְּתִיב** – נאמר בפרשה העוסקת בעניני קדרשים, שהרוי לאחר מכן כבוח (שם ז כה) **בְּיַי** – כל אכילת חלב מן הבקמה אשר קיריב ממנה אשפה לה **וְנִכְרַתָה הַנֶּשֶׁשׁ הַאֲכָלָת מַעֲנִין**, וממילא אין לומר שבא לאסור רק חלב של במתה חולין, אליא בא אף לאסור חלב של במתה קדרשים, ולכך האוכל חלב של קדרשים עbor גם מושום 'כל חלב שור' וגם מושום 'חזקת עולם'.

כלומר, כיוון שככל הלימוד של רבי יהודה מההיקש הוא שלוקה על חלב שלישי, אף מושם זורת, אם כן לרבען האומרים שאין בו אלא אוזרה אחת, מוכח שהם טוביים שאנו לוקה מושם זורת, ואם אין קשה, לאיזה לימוד בא היקש זה של דם לחלב, ומודיע לא כתבה התרורה כל אל-איסור בפני עצמו.

משיבת הגמרא: **מיוציא ליה לגדתניא** – היקש וזה נוצר למדנו דין זה השנינו בבריתא, נאמר בפסוק **כל חלב וכל דם לא תאכלו**, ויש לדרש, מה **טיקח** בקר **שחלבו תלוק** בדינו **מברשו**, שהחלב אסור והבשר מותר, שהרי איסור החלב נאמר בשור כבש וע, שבשרם מותר, וממלוא אין מצטרפין העם וו לשערו בית, שהרי הבשר מותר באכילה, ואין איסור והיתר מצטרפים. אף דם, הגם שאיסורנו נהג גם בעילי חיים טמאיים שוגם בשום אסור, והיה מקום לומר שיצטרף הבשר לדם להתחייב בעריה עירובין שעריה מטלוק נספח לדמותו לחלב שכן שני מעתז ברו מברשוו, והינו בהמה טמאה, שבשרה יש איסור לאו ואילו דם יש איסור ברת, ולכן אינם מצטרפים, אך לא לעניין לאו של אכילת בשור טמא, **אוציא** מכל זה דם **שרצים**, הזואל **דאיין תלוק מבשין** כלל, שהרי אף הדם שליהם אסור רק מזון **שרץ** ולא מדין דם, **שמצטרפין** הדם והבשר להשלים לבויה.

תמהוה הגמרא: **זהה** – וכי דין זה, שדים שרצים מצטרף לבשרם, **מהחכא נפקא** – מכאן הוא נלמד, מפרק השוחק דם לחלב, והרי מהתם נפקא – הוא נלמד מופסק הכתבו שם, בפרשת שרצים, שנאמר ויקרא יט) **יווה לך לטמא השרצ על השרצ על הארך**, ופסוק זה מיותר, שהרי בבריתא, רבוי יתירם שעריה גודל יותר, שאייסור בשרו, **שמצטרפין** זה **לכם הטמא ולימדר על דם השרצ והשרצ עצמה**.

מהרצצת הגמרא: אמmons מהופסק יזהה לכם הטמא, יש ללימוד שדים השרצ ובשרו מצטרפים, אך מכל מקום אי לאו **היקישא** – LOLא החיקש של דם לחלב, **סלקא דעתך אמיגא** – היה עולה בדעתך לומו, שדיין זה, שדים השרצ מצטרף לבשרו, הני מיל – והוא רק לעניין מומאה, בין שיש בה חומרה, שמטמא בשעור קטן של שעשרה, שבזה עסוק שם. **אכל לאכילה**, ששיתורה גודל יותר, שאייסור אכילה הוא רק בכיתה, **אמאי לא** – שמא נאמר שאינם מצטרפים, ולובי זה **אשמענין היקישא** – השמעינו והיקש של דם לחלב, שהם מצטרפים אף לאכילה.

הנורא למדמת מפרק דין נספה: **אמר רבינא, היילך –** כיון שכך, שאנו אמורים שמי שאין דמו חילוק מבשרו, דמו מצטרף לשונו לעניין אכילה, **הם נחש ובשרו מצטרפין לשיעור אכילה**, ואף שאין הנחশ משמונה שרצים האמורים בתורה שהם מטמאים.

תמהוה הגמרא: **מאי קא משמע** – מה השמעינו בגין דבריה, והרי **הין** **היקישא** – דין זה העצמו למד מההיקש של דם לחלב, שדים של בעל חיים שאינו חילוק מבשרו מצטרף אליו גם לעניין אכילה, ולא רק לעניין טומאה, כמו שהתבאר. מהרצצת הגמרא:

סלקא דעתך אמיגא – היה עולה בדעתך לומו, שדווקא שמי, שהוא משמונה שרצים שמטמאים, בין דעתך לטעמא – שהתרבה בפסוק לעניין זה שדרמו ובשרו מצטרפים לטמא, איתרבי ס' לאכילה – שדרמו ובשרו מצטרפים לאיסור אכילה. אבל נחশ, דלא איתרבי **טומאה**, שהרי אינו מטמא כלל, לא איתרבי לאכילה, ולא יצטרוף דמו לשונו לעניין איסור אכילה, **קא משמע** **לו היקישא** – השמעינו בגין שמן ההיקש יש ללימוד שמצטרף דם נחש עם בשרו, ממש שבל מיל **דאיין תלוק מבשרו משמע** – שככל בעלי חיים שאין דם חילוק בדינם מושרים, אלא שניהם אסורים, בין שבעל ההייקש הם, דם מצטרף לשורם לעניין איסור אכילה, בין אם הם משמונה שרצים האמורים בתורה, שמטמאים, ובין אם הם משאר שרצים, שאין מטמאים.

בשלשה מקומות אמרה התורה שהאוכל דם נחש בכרותא: **כל נפש אשר תאכל בָּל דם וונגרתָה הַגְּפֵש הַהִיא מְעַמֵּד** (ויקרא זט).

59 איש איש מבית ישראל וגאר הגר בתוכם אשר יאכל בל דם
 60 ובתתי פני בנפש האכלת את הדם והנרתית אינה מקרבת עמה' (שם זט).
 61 ג. כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר
 62 לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו בפרת' (שם זט).
 63 הגמרא מבירתה מודעו אמרו כמה פטוקים מענין אכילת דם: אמר
 64 רבא, **שלש** **בריותות האמורות בדף, למאי** – מה הם באו למלטה,
 65 ועודוע לא די בכתוב פעמי אחת שיש עונש ברת לאוכל דם. ומברא
 66 רבא: **אתה לומד שיש ברת על דם חולין, ואתת לחיזיב ברת**,
 67 על אכילת דם קדושים. **אתת לדם התקמץית** – דם שמתמצעה
 68 מהבהמה בסוף מילתה.
 69 מקשה הגמרא: **הניחא** – דרשוה זו מובנת לישיטת רבוי יהודה, דתניא
 70 בבריתא, **דם התקמץית באחרה** – באיסור לא תעשה בלבך, רבוי
 71 יהודה אומר, בברת. ולדברי רבוי יהודה מובן שיש צורה בפסק נוסף
 72 לחיזיב ברת על דם התקמץית, **אלא לבנון** שבבריתא, הסוברים שאין
 73 עונש ברת על אכילת דם התקמץית, **הניא למאי אתה** – מה בא
 74 למלמדנו הפסוק השלישי שמחזיב ברת על אכילת דם.
 75 מוסיפה הגמרא להקשות: **ואפילו לרבי יהודה**, שחרי עונש
 76 ברת על אכילת דם התקמץית אינו בלבד מפוקקים אלא, אלא **נפקא**
 77 ליה – נדרש לשיטוטן מן ריבוי הלשון 'בל דם', דתניא בבריתא, רבוי
 78 יהודה אומר, נאמר בפסקוק (שם זט) **אייש איש מבית ישראל ומן גאר**
 79 הגאר בתוכם אשר יאכל בל דם נונטני פני בנפש האכלת את הדם
 80 והבריתא **נפקא** – מכאן הוא נלמד, מפרק השוחק דם לחלב, והרי מהתם
 81 'אשר יאכל דם', מה תלמוד לומד – מה מלמדנו הכתבו באמרו 'בל'
 82 דם, שלילי וזה אין לרובות מהפסוק **אלא** חיזיב ברת על אכילת
 83 דם קדושים, וגם אין לרובות אלא האוכל מהודם **שגענש יוצא** בז'
 84 שרק הוא מכבך', והטעם לומר שבdom והוועס הפסוק, כיון שנאמר
 85 בהמשך הפסוקים (שם זט) **ואני בתתיו לא בנפש יכפר**, אך דם שאינו מכבך
 86 נפשתיים כי הדם הוא בנפש יכפר, אך דם שאינו מכבך, והינו דם
 87 וחולין, וכן דם קדושים אם אין הנפש יוצאת בו אלא הוא דם
 88 התקמץית, מזין שאף עליהם יש חיזיב ברת, תלמוד לומד 'בל דם',
 89 שום באכילת דם חולין ודם התקמץית יש ברת. הריש מרובי לשון זה
 90 לומד רבוי יהודה את דין דם התקמץית, וחזרות השאלה, מודעו
 91 והווערכה התורה לבתווב שלש פנימיים חיזיב ברת דם.
 92 הגמרא מביאה את המימרא של רבא בנוסחה אחר. מהרצצת הגמרא:
 93 **אלא אימא** – אמרת דברי רבא בר, פסוק **אחד נוצר לדם חולין**,
 94 **ואחד לדם קדושים** (ומאותו פסוק לומד רבוי יהודה גם דם התקמץית,
 95 כמו בואר בבריתא), פסוק **אחד נוצר לדם בPsi** – דם של זיהה ועוף
 96 שהתקמץיה בו מצות 'ביסוי הדם', שהיא מקום לומר שכבר התבטל
 97 לעperf והאוכל אינו חייב ברת, והשמעינו הפסוק שףקו בו יש חיזיב
 98 ברת.
 99 בחמשה מקומות זהה תורה התרורה של אכילת דם: **ח'קע עולם**
 100 **לדורתיכם בכל מושבתיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו** (ויקרא גז).
 101 ב. **על כל דם לא תאכלו בכל מושבתיכם לעוף ולבלהטה** (שם זט).
 102 ג. **על בן בן אפרתיך לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם ותיר**
 103 **תנער בתוככם לא יאכל דם** (שם זט). ד. **כפי נפש כל בשר דמו**
 104 **בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש מכם לא תאכל דם בשר דמו הוא כל אכליו בפרת'** (שם זט). ה. **ירק דם לא תאכלו על הארץ תשפכנו בפיהם** (דברים יט).
 105 הגמרא מבירתה לשם הוצרכו כל הפסוקים הללו: ואמר רבא,
 106 חמישה לאין **האמורין בדק**, למה נאמרו. ומברא רבא: **אתת לנים**
 107 חולין, **אתת לדם קדושים**, **אתת לדם ביופי** – דם חיה ועוף שקיימו
 108 בו מצות 'ביסוי הדם', שריבת התורה שאין דין בעperf, אלא אסור
 109 לאוכלו. **אתת לדם איברין** – דם היוציא מן האיברים כשוחותם
 110 אוthem קודם השחיטה. **אתת לדם התקמץית** – דם המותמצע ושותת
 111 מהבהמה סמור למיתתה, לאחר שכבר יצא עיקר הדם שהנפש
 112 יצאה בז'.
 113 אגב הבריתות שדרנו במנין המלקיות שיש באכילת חלב ודם, הגמרא
 114 דינה במקומות נוספים שכלהו התורה כמה איסורים בלבד אחד.
 115 נפש אשר תאכל בל דם ונגרת הנטש ההייא מעמידה (ויקרא זט). ב.

¹³ מלשון 'לפנֵי ה' אֱלֹהִים' משמעו שבְּפָנָים – בתוך חומות ירושלים, אין
¹⁴ – כן, רשאי האדם לאכול מעשר שני, אבל בְּחוֹזֶן, לא – אינו רשאי,
¹⁵ ואמנם, לְמַה לֵי רְכָתָב רְחַמְנָא – מודע הויספה התורה וכתבה לא
¹⁶ תובל לאכול בְּשֻׁעֲרֵיךְ מעשר הַגָּנֶךָ וְתִירְשָׁךְ וְצַהָּרֶךְ, ודאי בא
¹⁷ הפסוק כדי לְתַלְקַ בִּינֵיכֶם, ולומר שהחיב מלוקות על כל מן ומין.
¹⁸ מקשה הגמרא על התירווץ: אי מְהֹהוּא – אם היה כתוב רק אותו
¹⁹ פסוק, של זאכלת לפנֵי ה' אֱלֹהִים, הַוָּה אָמִינָא – היתרי סבור לומר,
²⁰ הַנִּי מַילִּי בְּגָשָׁה – דבר זה, שהחיב אדם לאוכל בירושלים הוא רק
²¹ מצות עשה, אָכֵל בְּאַיסוֹר לֹא, אִימָא לֹא – שמא איינו עובר, ואף
²² שמתוך לשון התורה מוחץ שאסור לאכול מעשר מוחץ לירושלים,
²³ מכל מקום לאו הנלמד מותך מצות עשה, דינו במצוות עשה, ורק
²⁴ לוקים עליו, אִמְטוֹ לְהַבִּי – ומהמות כן

¹ ובברורת כמה מליקיות יש בהם: אמר רבי אילא, אדם שאכל מעשר
² שני של הַגָּנֶךָ וְתִירְשָׁךְ וְצַהָּרֶךְ – תבואה, יין ושמן וית, מוחץ לירושלים,
³ לְזֹקֶחֶ שְׁלֹשָׁ, שנאמר (דברים יב:ז) לא תוכל לאכול בְּשֻׁעָרֵיךְ מעשר הַגָּנֶךָ
⁴ וְתִירְשָׁךְ וְצַהָּרֶךְ, הרי שנאמרו כאן שלשה איסורים שונים.
⁵ מקשה הגמרא: וְלֹא – והרי אין לְזֹקֶן עַל לְאָוֹ שְׁבָכְלוֹת, בולם,
⁶ אם כללה התורה כמו איסורים בלשון לא תעשה אחד, כגון כאן
⁷ שאמרה התורה לא תובל לאכל/, ופירטה אחר כך מינים שונים, אין
⁸ לוקים על לאו זה אלא מלוקות אחת, ומודע אמר רב אילא שלוקה
⁹ שלש. מתרצת הגמרא: שְׁאַנְיִ הַכָּא – שונה הדבר כאן, לגבי אכילת
¹⁰ מעשר שני מוחץ לירושלים, דְּמִינְתְּרִי צְרָאִ – שהפסוק מיותר כדי
¹¹ להסבירנו דין זה. ומכארת הגמרא, מִפְרַי – הרי כבר כתוב רְחַמְנָא
¹² (דברים יד:ב) וְאָכְלַתְּ לְפָנֵי ה' אֱלֹהִים מעשר הַגָּנֶךָ וְתִירְשָׁךְ וְצַהָּרֶךְ,